

- udzielania odpowiedniego wsparcia dla międzynarodowej wymiany młodzieży studenckiej i szkolnej oraz partnerstwa szkół;
- włączenia nauczycieli i wychowawców do programu wymiany i zwiększenia dotacji finansowych na wszystkie programy wymiany młodzieży polsko-niemieckiej;
- wspólnego rozwiązywania problemów (np. ratowanie Bałtyku) dla lepszego poznania się i przewyżczenia uprzedzeń;
- udzielania pomocy finansowej i organizatorskiej dla rodzinnej turystyki zagranicznej.

W sferze wychowania i kultury uważamy za niezbędne:

- zweryfikowanie i skorygowanie programów nauczania i metod nauczania w naszych krajach pod kątem przewyżczenia uprzedzeń;
- rozszerzenia systemu szkół bilingualnych z wykładowym językiem polskim w Niemczech i niemieckim w Polsce;
- wprowadzenie do systemu kształcenia nauczycieli metod rozpoznawania uprzedzeń i sposobów ich przewyżczenia. W procesie dydaktycznym należy wspomagać wyrabianie u uczniów odwagi cywilnej i krytycznego spojrzenia;
- umożliwienie każdemu uczenia się dowolnego języka obcego między innymi przez zapewnienie dostępu do Internetu;
- w procesie nauczania fakty polityczne i historyczne powinny być prezentowane jednocześnie dla uświadomienia różnic interpretacyjnych w obu krajach;
- prezentowanie osiągnięć kulturalnych krajów sąsiedzkich dzieciom szkół podstawowych powinno odbywać się przez doświadczenia praktyczne, bezpośrednie kontakty, spotkania.

Od środków masowego przekazu mających szczególny wpływ na sprawę uprzedzeń oczekujemy:

- świadomości ich odpowiedzialności;
- prezentowania większej liczby skierowanych do dzieci i młodzieży programów telewizyjnych na temat rówieśników w kraju sąsiedzkim;
- zintensyfikowania kontaktów między dziennikarzami polskimi i niemieckimi;
- ufundowania międzynarodowych nagród specjalnych za artykuły, audycje, programy służące porozumieniu polsko-niemieckiemu. Prezentowania w szerszym zakresie programów multilingualnych;
- zamieszczania bezpłatnie informacji specjalnych na temat sąsiadów.

Ze swej strony będziemy dążyli do:

- stworzenia możliwości nawiązywania osobistych kontaktów między ludźmi we wszystkich kategoriach wiekowych;
- zapraszania partnerów sąsiedzkich na tradycyjne imprezy kulturalne w naszych krajach;
- osobistego angażowania się we wspólne działania;
- intensyfikowania nauki języka obcego poza szkołą;
- zamieszczania w Internecie informacji o Polsce i Niemczech;
- rozszerzenia wymiany w grupach zawodowych;
- utworzenia biur kontaktowych w Poznaniu i Monachium.

Będziemy aktywnie przeciwstawiać się szerzeniu uprzedzeń w naszym otoczeniu, a zwłaszcza:

- w kręgach przyjaciół;
- w rodzinie;
- w miejscu pracy i szkole;
- oraz podczas spędzania czasu wolnego.

Andrzej Sakson

WIELKOPOLSKIE CENTRUM INFORMACJI EUROPEJSKIEJ

Utworzenie w drugiej połowie ubiegłego roku Wielkopolskiego Centrum Informacji Europejskiej przy Stowarzyszeniu Instytut Zachodni jest elementem nowej strategii informacyjnej, dotyczącej procesu integracji europejskiej i przygotowań Polski do akcesji do Unii Europejskiej. Mimo sześciolatniego funkcjonowania stowarzyszenia Polski ze Wspólnotami Europejskimi poziom wiedzy Polaków w tej dziedzinie jest nadal niezadowalający, na co niewątpliwie wpłynął brak odpowiednich

działań informacyjnych. Zgłaszana od dawna przez różne środowiska potrzeba planowego informowania społeczeństwa przez wyspecjalizowane placówki stała się palącą. Zwiastunem zmian okazało się utworzenie w 1997 r. dzięki funduszom z PHARE Centrum Informacji Europejskiej (CIE) przy Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej w Warszawie. Zadaniem CIE, a szerzej rozpoczętej wówczas kampanii informacyjnej, było upowszechnienie wiedzy i informacji dotyczących problematyki stowarzyszenia, zwłaszcza w kręgach gospodarczych i wśród rolników. Wielkość kraju i – co się z tym wiąże – zapotrzebowania informacyjnego przesądzała jednak zdecydowanie o tymczasowości takiego centralistycznego rozwiązania.

Nowym impulsem dla polityki informacyjnej stało się przyjęcie wiosną ubiegłego roku przez Radę Ministrów rządowego Programu Informowania Społeczeństwa. Przewiduje on między innymi powołanie sieci regionalnych ośrodków informacyjnych wylonionych w drodze konkursu i współpracujących z CIE. Założenia tej koncepcji premiowały inicjatywy oddolne, wskazywały jednak na potrzebę merytorycznego przygotowania kandydującego podmiotu. W odpowiedzi na ten projekt narodził się pomysł powołania regionalnego ośrodka informacyjnego dla Wielkopolski przez Stowarzyszenie Instytut Zachodni, które po zmianach organizacyjnych z początku lat 90. szukało dla siebie nowej formuły działania. Na sierpniowym Walnym Zjeździe Stowarzyszenia zapadła decyzja o podjęciu wyzwania, w następstwie czego przegłosowano konieczne zmiany w statucie. Waga przedsięwzięcia skłoniła też władze Stowarzyszenia IZ do postanowienia o prowadzeniu działalności informacyjnej także w przypadku pozostania poza siecią organizowaną przez CIE. *Spiritus movens* całego przedsięwzięcia – zastępca przewodniczącego Stowarzyszenia IZ Dariusz Jedliński – przystąpił niezwłocznie do sporządzenia wymaganej dokumentacji. Równocześnie rozpoczęto poszukiwanie źródeł finansowania. Instytut Zachodni Instytut Naukowo-Badawczy udostępnił na preferencyjnych zasadach lokal w swojej nowej siedzibie przy ulicy Mostowej 27 w Poznaniu, który dzięki wsparciu sponsora został szybko wyposażony w meble i niezbędny sprzęt biurowy. Zgodnie z zaleceniami CIE biuro ośrodka zostało wyraźnie wydzielone przestrzennie i organizacyjnie. Stopniowo rodził się zespół przyszłych pracowników i już od listopada 1999 r., jeszcze przed rozstrzygnięciem konkursu, biuro Wielkopolskie CIE zaczęło funkcjonować. Uroczyste otwarcie odbyło się 14 XII 1999 r. przy udziale przedstawicieli poznańskich wyższych uczelni oraz władz województwa i miasta. Szczególnie znamieną była obecność senatorów RP: Zbigniewa Kulaka – członka Komisji Spraw Zagranicznych i Wojciecha Kruka – prezydenta Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, wskazująca na znaczenie podjętej inicjatywy. W swoich wystąpieniach przewodniczący Stowarzyszenia IZ prof. Bohdan Gruchman i obecnie już dyrektor Wlkp. CIE Dariusz Jedliński przedstawili strategię i taktykę nowo powstałej placówki. Prof. Anna Wolff-Powęska wskazała na możliwości współpracy kierowanej przez nią Instytutu Naukowo-Badawczego z jego macierzystym Stowarzyszeniem w dziedzinie działalności informacyjnej i edukacyjnej. Podkreśliła też wymiar podejmowanego zadania i nawiązanie do chlubnych wielkopolskich tradycji. W przeprowadzonej po uroczystości konferencji prasowej uczestniczyła też dyrektor Centrum Informacji Europejskiej w Warszawie dr Małgorzata Bonikowska, która wyczerpująco przedstawiła koncepcję nowej kampanii informacyjnej.

Zgodnie z przygotowaną przez Departament Informacji i Kształcenia Europejskiego UKIE koncepcją informacyjnych centrów regionalnych Wlkp. CIE jest ogólnodostępnym ośrodkiem, prowadzącym szeroką działalność informacyjną, edukacyjną i – w ograniczonym zakresie – promocyjną na rzecz uzyskania świadomego poparcia większości społeczeństwa Wielkopolski dla członkostwa Polski w UE. Eurosceptycyzm nie jest wprawdzie naszym narodowym wynalazkiem, wręcz przeciwnie: poparcie społeczne długo utrzymywało się na bardzo wysokim poziomie. Przed wariantem norweskim chroni jednak w zasadzie tylko oparcie akceptacji społecznej nie na idealizowanych oczekiwaniach, lecz na racjonalnych przesłankach i obiektywnej informacji. Polska kampania informacyjna o Unii Europejskiej wyklucza zasadniczo akcje o charakterze propagandowym. Pouczające okazały się w tej kwestii negatywne doświadczenia Austrii, która swoją akcesję w 1995 r. poprzedziła kampanią reklamową, przedstawiającą wyłącznie korzyści płynące z integracji. Zaprzestanie akcji informacyjnej krótko po przystąpieniu i konfrontacja z rzeczywistością pociągnęły za sobą gwałtowny spadek

społecznego poparcia. Przed regionalnymi centrami informacyjnymi stoi więc przynajmniej kilkuletnia wielopłaszczyznowa działalność, głównie informacyjna. Mniejszy nacisk kładzie się na promowanie idei europejskiej w regionie w formach popularnych. Wlkp. CIE koncentruje się na pracy u podstaw. Dostarczana informacja ma być łatwo dostępna, przystępna, czyli dostosowana do konkretnego odbiorcy i nieodpłatna. Zakłada się, że będą to informacje dotyczące jak najszerzego zakresu zagadnień, lecz jednocześnie wystarczająco szczegółowe w odniesieniu do konkretnych problemów.

Realizacja założeń projektu utworzenia Wlkp. CIE odbywa się poprzez systematycznie rozwijane działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne. W biurze Wlkp. CIE dyżuruje od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-17.00 przynajmniej jeden przygotowany merytorycznie pracownik, gotowy udzielić każdemu mieszkańcowi regionu informacji dotyczącej problematyki europejskiej. Postępuje rozbudowa zaplecza merytorycznego i technicznego. Tworzona jest biblioteczka podręczna poprzez zakupy lub otrzymywanie nowych publikacji informacyjnych, również obcojęzycznych, które cieszą się szczególnym zainteresowaniem studentów. Gromadzone są wycinki prasowe dotyczące problematyki integracji, teksty prawa wspólnotowego, dokumenty rządowe związane z przygotowaniem akcesji. Wkrótce dostępne będą też podstawowe elektroniczne bazy danych. Udzielana jest pomoc w znalezieniu specjalistycznych publikacji o tematyce europejskiej. Zainteresowanym wskazywane są organizacje i instytucje zajmujące się integracją europejską, a także uczelnie kształcące na kierunkach o profilu europejskim. Dzięki umiejscowieniu biura w siedzibie Instytutu Zachodniego do dyspozycji odwiedzających Centrum są także bogate zbiory jego biblioteki, która już od końca lat 50. pełniła rolę ośrodka dokumentacyjnego Wspólnot Europejskich. Prowadzenia tych zbiorów zaprzestano stosunkowo niedawno, z uwagi na trudną wówczas sytuację lokalową tej placówki. Wlkp. CIE rozprowadza bezpłatnie wydawane przez CIE broszury informacyjne, które przeznaczone są dla różnych grup społecznych. W działalności informacyjnej wykorzystywany jest Internet. Tą drogą można kontaktować się z pracownikami Centrum i zadawać pytania. Na miejscu można też skorzystać z komputera i zapoznać się z oficjalnymi stronami Wspólnot Europejskich i KIE, a także innymi dotyczącymi integracji europejskiej.

Szczególny nacisk kładzie się na działalność szkoleniową. Aktualnie preferowane jest organizowanie dużej liczby krótkich szkoleń dla multiplikatorów. Dotychczas odbywały się one głównie w Poznaniu, docelowo przeważać mają jednak szkolenia wyjazdowe. Dzięki temu informacja dotrze na tereny Wielkopolski o szczególnie wyraźnym obliczu eurosceptycznym. Pomoce dydaktyczne i konspekty szkoleń przygotowywane są we własnym zakresie, natomiast kadra dydaktyczna kompletowana jest przy wsparciu CIE i Instytutu Zachodniego. Realizowane lub przygotowywane projekty o charakterze edukacyjnym koncentrują się na środowiskach opiniotwórczych: osobach uczących się, nauczycielach, właścicielach małych i średnich przedsiębiorstw, rolnikach, samorządowcach. Wskazówką dla ewentualnego poszerzenia grup odbiorców szkoleń i warsztatów są dane statystyczne. Upraszczając: przeciwna integracji i wiążącym się z nią zmianom jest w dużej mierze starsza część społeczeństwa, słabiej wykształcona, charakteryzująca się nastawieniem zachowawczym, z mniej rozwiniętych cywilizacyjnie terenów wiejskich. Można też przy określeniu grup odbiorców czerpać inspiracje z doświadczeń ostatnio przyjętych do Unii Europejskiej krajów, które widziały potrzebę dotarcia z informacją przykładowo do matek, z uwagi na ich troskę o los dzieci, czy do zagrożonych bezrobociem robotników. Zakres podejmowanych inicjatyw szkoleniowych zależeć będzie od zdobytych na ten cel środków.

Priorytetowe znaczenie dla pracy Wlkp. CIE ma kontakt z regionalnymi mediami. Negocjowane są warunki uruchomienia stałej kolumny informacyjnej w dziennikach regionalnych i cyklicznych dyżurów informacyjnych w wielkopolskich rozgłośniach. Dyżury te dotyczyłyby określonych zagadnień unijnych, a odbywałyby się przy wsparciu konsultantów z CIE. Planowane jest uruchomienie systematycznych konferencji prasowych, dostarczających nie tylko danych o ważnych wydarzeniach w samej UE, ale też o wszelkich sprawach związanych z przygotowaniem do przystąpienia na płaszczyźnie regionalnej.

Realizację zadań informacyjnych i promocyjnych ułatwia współpraca z organami administracji i samorządem, a także innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Jeszcze na etapie tworzenia Wlkp. CIE spotkało się z życzliwym przyjęciem władz miejskich i wojewódzkich. Wlkp. CIE włącza się do organizowanych przez inne podmioty inicjatyw proeuropejskich, oferując materiały informacyjne czy wręcz przygotowane stoiska informacyjne, a także służąc wsparciem merytorycznym. Doświadczenia innych państw wskazują, że bardzo efektywne są punkty informacyjne na targach czy imprezach regionalnych o różnym charakterze, jak święta małych społeczności organizowane przez samorządy, czy dożynki województwa. Imprezy takie stanowią bowiem dobrą okazję dotarcia do tych członków społeczeństwa, którzy z różnych przyczyn samodzielnie nie podejmą wysiłku poszukiwania informacji.

Zakres prac Wlkp. CIE uzależniony jest ściśle od pozyskanych środków finansowych. Projekt rządowy zakłada, że regionalne centra informacyjne muszą się same finansować. W konsekwencji wsparcie finansowe możliwe jest tylko odnośnie do konkretnych wybranych konkursowo projektów. Zważywszy, że pozytywny przebieg procesu informacji jest ściśle uzależniony od społecznego poparcia obywateli, przyjęta formuła finansowania ośrodków może budzić wątpliwości. Już w punkcie wyjścia premiowane były ośrodki istniejące, co może przyczynić się do pogłębienia różnic w dostępie do informacji w poszczególnych regionach. W przypadku Wlkp. CIE środki na bieżące funkcjonowanie biura i realizację szkoleniowego programu minimum stara się zapewnić Stowarzyszenie Instytut Zachodni. Dzięki funduszom pozyskanym przez Stowarzyszenie od sponsorów dodatkowa odpłatność za świadczone usługi przewidziana jest tylko wyjątkowo. Dużą pomocą jest też praca wolontariuszy. W miarę wzrostu zapotrzebowania na informację koszty funkcjonowania i potrzeby będą niewątpliwie rosły. Już teraz wyłonił się problem dodatkowej linii telefonicznej. Wielkim przedsięwzięciem byłoby uruchomienie „Eurotelefonu”, pod którego numerem można by uzyskać informacje, przy czym opłata za połączenie byłaby preferencyjna, zwłaszcza że województwo w swoich granicach po reformie administracyjnej obejmuje kilka stref numeracyjnych. Za realizacją tego rodzaju projektów przemawia systematycznie rosnące zainteresowanie działalnością Wlkp. CIE. Zgłaszają się nauczyciele, przedsiębiorcy, licznie pojawiają się studenci.

Nie ma wątpliwości, że rola Centrum nie ogranicza się do okresu negocjacji i przygotowania do referendum. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej wiedza o niej będzie warunkiem odnalezienia się w nowych realiach. Kreowanie dziś zapotrzebowania na informację przyniesie wówczas wymierne korzyści społeczne.

Ryszarda Formuszewicz

Bogdan Koszel

MITTELEUROPA REDIVIVA?

**EUROPA ŚRODKOWO-
I POŁUDNIOWO-WSCHODNIA
W POLITYCE ZJEDNOCZONYCH NIEMIEC**

Str. 351

Reunifikacja Niemiec w 1990 r. doprowadziła do powstania olbrzymiego państwa z silnym potencjałem gospodarczym i ludnościowym, które z racji swej przynależności do Unii Europejskiej i *NATO* zaczęło ujawniać niemałe ambicje do odgrywania jednej z czołowych ról w Europie. Jednocześnie burzliwe przemiany ustrojowe zachodzące w bliskim sąsiedztwie Niemiec zmusiły je do prowadzenia takiej polityki zewnętrznej, aby proces transformacji w środkowo- i południowo-wschodnim regionie Europy odbywał się bez większych wstrząsów.

W prezentowanej książce znajdzie zatem czytelnik przeprowadzoną z przywołaniem perspektywy 1918 i 1989 r. analizę zaangażowania niemieckiego – politycznego, gospodarczego i społecznego – na obszarze od Bałtyku i Bugu po Morze Czarne i Adriatyk. Przede wszystkim jednak lektura tej publikacji pozwoli znaleźć odpowiedź na pytanie, czy istnieją podstawy, by obawiać się zjednoczonych Niemiec i ich aktywnej polityki wobec wschodnich i południowo-wschodnich sąsiadów, czy rzeczywiście *Mitteleuropa rediviva?*

DO NABYCIA:

- w księgarniach naukowych
- w Instytucie Zachodnim, 61-854 Poznań,
ul. Mostowa 27 (także za zaliczeniem pocztowym)

